

ZEG NOOIT VAARWEL

HAZEL GAYNOR

Zeg nooit vaarwel

Een roman over de *Titanic*

Vertaald door Daniëlle Visser

eceaan

Oorspronkelijke titel *The Girl Who Came Home. A Novel of the Titanic*.
Uitgeverij William Morrow, imprint van HarperCollins Publishers,
New York

© 2014 Hazel Gaynor

© 2025 Nederlandse vertaling Daniëlle Visser / Oceaan

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagbeeld © Imageselect / N/A / Purebudget

NUR 302

ISBN 9789046833544

ISBN 9789046833551 (e-book)

www.oceanboeken.nl

Oceaan maakt deel uit van Park Uitgevers

*Ter nagedachtenis aan de Addergoole Fourteen
en allen die omkwamen bij de ramp met de Titanic
op 15 april 1912.*

*Er is tot op heden nog nooit zo'n ramp gebeurd,
vijftienhonderd mensen door het water meegesleurd.
Met het verlies van de Titanic moeten we leren leven,
en het trieste verhaal zal telkens worden beschreven.*

—Uit een gedicht van Mitchell O'Grady,
Connaught Telegraph, 25 mei 1912

*Terwijl het schip toenam in formaat en luister
groeide ook de ijsberg
in het kille, stille duister.*

—Thomas Hardy, uit 'The Convergence of the Twain'
(gedicht over het verlies van de *Titanic*), 1912

DEEL EEN

RADIOTELEGRAM

Ontrangen in april

NR _____ C _____

ONTVANGEN OM _____

AAN

Dorothy Gibson *Carpathia*: Zal doodongerust zijn tot ik wat van je hoor wat een ramp. Julie.

Marconigram verzonden door Julie [Jules E. Brutalom], New York via Cape Cod, aan Miss Dorothy Gibson, op 16 april 1912

I

*Ballysheen, County Mayo, Ierland
10 april 1912*

Maggie Murphy stond alleen en zonder dat iemand haar opmerkte in de deuropening van het stenen huisje met het rieten dak waar haar familie al drie generaties woonde. Ze draaide een lok van haar kastanjebruine krullen om haar wijsvinger, zoals ze altijd deed wanneer ze zenuwachtig was, en keek naar de zonsopgang boven de bergen in de verte die de dag aankondigde waar ze zo tegen op had gezien.

Ze vernauwde haar grote blauwe ogen tot spleetjes tegen het zonlicht, sloeg haar armen om zich heen omdat ze het koud had en observeerde haar vriendin Peggy Madden. Peggy's lach werd meegevoerd op het zachte briesje. Ze gooide vrolijk armenvol kersenbloemblaadjes de lucht in, giechelend als een schoolmeisje. De lichtroze en witte bloesem dwarrelde neer op het hoofd van haar neef Jack en zijn vrouw Maura, die Peggy een paar minuten geleden had betrappt toen ze onder een van de bomen stonden te zoenen.

'Net zoals op je trouwdag, Maura,' riep ze. 'Er liggen hier zoveel bloemblaadjes dat we allemaal wel kunnen trouwen, en misschien worden wij dan ook een keer gekust.'

De twee vrouwen schoten in de lach. Maggie huiverde omdat het nog fris was en vroeg zich af hoe het mogelijk was dat zij zo onbekommerd waren, terwijl zij zich zorgen maakte en somber was.

Onopgemerkt observeerde ze haar reisgenoten nog een tijdje. Peggy frunnikte aan de nieuwe hoed die ze speciaal voor de reis naar Amerika had gekocht (*Peggy Madden zal in Amerika aankomen zoals ze onder het Amerikaanse volk wil leven: als een dame, in stijl*, had ze gezegd) en Maura legde beschermend een hand op haar ronde buik, die duidelijk zichtbaar was onder haar jas, ook al was ze pas over een paar maanden uitgerekend. De gedachte dat er echt een mensje in die buik groeide fascineerde Maggie. Ze vroeg zich af hoe het Maura tijdens hun lange reis zou vergaan. Ze had gehoord dat de overtocht zwaar kon zijn. Was het wel verstandig voor een zwangere vrouw om te gaan varen? Een paar dagen geleden had ze haar zorgen gedeeld met tante Kathleen.

‘Je hoeft je over Maura Brennan echt geen zorgen te maken, dat kan ik je wel vertellen,’ had Kathleen gezegd, Maggies zorgen weg-wuivend. ‘Ze is die oceaan al vaker overgestoken dan de meeste mannen ooit zullen doen, en een kindje in haar buik zal geen verschil maken. En we varen met de *Titanic*, het grootste schip ter wereld. Onzinkbaar, weet je. We kunnen ons niet beter wensen.’

Haar tantes woorden hadden Maggie niet echt gerustgesteld. De advertenties in *Western People*, die Peggy de afgelopen weken per se aan Maggie en haar goede vriendin Katie Kenny had willen laten zien, ook niet.

‘Kijk, meisjes,’ had ze enthousiast gezegd toen ze zich tussen hen in liet vallen op het gras aan de oever van het meer, en hun de plaatselijke krant onder de neus hield. ‘Geweldig, hè? Moet je horen wat er staat: “De koningin van de oceaan, de *Titanic*, het mooiste stoomschip op zee, meer dan vijfenveertigduizend ton staal en drie scheepsschroeven.” Kunnen jullie geloven dat we met dat schip gaan varen? Er wordt gezegd dat het hoger is dan Nephin Mór en dat elke hut een eigen fonteintje heeft – zelfs de hutten van de derde klas!’

Peggy’s enthousiasme over de reis naar Amerika en het luxe-nieuwe schip waarmee ze zouden gaan varen was moeilijk te

negeren. Maggie wist dat de meesten van de groep van veertien, die die ochtend hun kerkdorp zou verlaten, nog nooit voet aan boord van een trein of boot hadden gezet. Als het geen enkele reis was geweest, zouden ze er misschien best naar uit hebben gekeken. Maar de meesten wisten – en dat gold ook voor haar – dat dit waarschijnlijk de laatste keer was dat ze de zon zagen opkomen boven hun huis in Ballysheen. Het was alsof dat een donkere schaduw over hun hart wierp.

Het vooruitzicht Ballysheen te verlaten en de enorme Atlantische Oceaan over te steken om een nieuw leven in Chicago te beginnen, vervulde Maggie met zorg en angst. Helaas kon ze haar omstandigheden niet veranderen. Afgelopen winter was haar moeder overleden, de enige ouder die ze nog had, en was tante Kathleen haar voogd geworden. Zij was naar Ierland teruggekomen en had geregeld dat Maggie in het voorjaar met haar naar Amerika zou gaan. Maggies lot stond vast, ondanks haar verdriet, twijfel en zorgen.

Omdat Maggie Peggy's enthousiasme niet wilde temperen en omdat ze zich er terdege van bewust was dat haar praktisch ingestelde tante Kathleen helemaal geen tijd had voor de dwaze ideeën en onterechte angsten van jonge meisjes, had Maggie niets tegen haar reisgenoten gezegd over haar twijfels en zorgen over de reis. Zelfs gisteravond niet toen Joe Kenny de losse theeblaadjes onder in het kopje van zijn zus Katie had gelezen en tegen haar had gezegd dat ze de verdrinkingsdood zou sterven.

'In godsnaam, Joseph Kenny, zoiets zeg je toch niet, idioot,' had Katie tegen haar broer gesist, in de hoop dat Maggie het niet had gehoord. 'Vooral niet waar Maggie bij is, ze is al zenuwachtig genoeg.' Maar zittend op het randje van het botervat in een donker hoekje in het kleine huis van de familie Kenny had Maggie het wél gehoord, en ze had gewenst dat het niet zo was.

Maggie was erg gesteld op Peggy en Katie. Ze waren voor haar als de zussen die ze nooit had gehad, en ze putte troost uit de gedachte dat ze de reis naar Amerika samen zouden maken, met nog elf andere mensen uit het kerkdorp. Peggy ging naar haar nicht in St. Louis in Missouri en Katie naar haar zus Frances in New York.

Peggy Madden, die bekendstond om haar scherpzinnige gevoel voor humor en haar spontane ideeën, vulde de evenwichtige en bedachtzame Maggie goed aan. Peggy viel ook op vanwege haar knappe verschijning, met haar mooie, hartvormige gezicht en haar lange blonde haar en volle lippen waar de jongens bijzonder gek op leken te zijn. Maggie was jaloers op het haar dat Peggy zo vaak mogelijk los over haar schouders liet hangen. Als Maggie voor de spiegel stond, betrok haar gezicht vaak bij het zien van haar weerbarstige kastanjebruine krullen die net tot aan haar schouders reikten. Dan borstelde ze haar haar en probeerde ze haar krullen net zo steil als Peggy's haar te maken, maar dat lukte nooit.

Katie Kenny was een meisje met blauwe ogen en rode wangen. Omdat ze in de winkel van O'Donoghue werkte kenden veel mensen uit het dorp haar, en ze was geliefd vanwege haar zorgzame en vriendelijke karakter. Maggie wist dat Katie haar zus Frances, die al drie jaar in Amerika woonde, erg miste en ze wist hoe ze ernaar uitkeek om haar te zien.

Hoewel Maggie het optimisme van haar twee vriendinnen niet deelde, genoot ze toch van hun romantische fantasieën waarin ze zich een onafhankelijk leven in weelde voorstelden. Peggy en Katie ambieerden de Amerikaanse levenswijze van vrouwen zoals Maura Brennan en Maggies tante Kathleen Dolan. Wanneer die vrouwen terugkwamen naar Ballysheen om hun familie te bezoeken, brachten ze niet alleen een vreemd accent mee. Maura, Kathleen en de anderen die Amerika met eigen ogen hadden gezien, straalden ook rust en zelfvertrouwen uit en dat was onmiskenbaar inspirerend voor de jongere vrouwen in het dorp die zich vaak vergaapten aan 'de Amerikaanse dames' en met elkaar fluisterden over hun chique hoeden en glanzende koperen knopen.

Maggie wenste vaak dat ze kon deelnemen aan de vrolijke gesprekken van haar vriendinnen, dat ze hun enthousiasme kon delen en dat ze ook kon dromen over het vooruitzicht van een nieuw leven in Amerika, maar eigenlijk verlangde ze er met heel haar hart naar om in Ballysheen te blijven, met Séamus aan haar zijde.

Maggies aandacht werd getrokken doordat buiten iemand lachte en ze glimlachte toen ze zag hoe Peggy haar dure nieuwe hoed rechtzette op haar hoofd. 'Net zo modieus als de hoeden die je in de winkels in St. Louis aantreft,' had de winkelier in Crossmolina tegen haar gezegd. De hoed was olijfgroen, had een brede rand met een zijden lint en organza details, en hij was vastgezet met een decoratieve speld gemaakt van een pauwenveer. De suède handschoenen met drie sierlijke zilveren knoopjes bij de pols waren dezelfde tint groen. Peggy veegde voorzichtig over de knoopjes terwijl het aanzwellende briesje de tere kersenbomen moeiteloos heen en weer liet zwaaien.

Er stonden in totaal veertien bomen langs de weg van Maggies stenen huisje naar het meer. Veertien, dacht ze. Eén boom voor ieder van ons die deze reis gaat maken. Als jong kind hield ze al van deze bomen met hun vrolijk gekleurde bloesem. Ze had er altijd van genoten om te zien hoe de fragiele bloemblaadjes als sneeuwvlokjes naar de grond dwarrelden. Het afgelopen jaar was ze bijzonder gesteld geraakt op de zesde boom langs de weg, omdat dat de plek was waar zij en Séamus elkaar elke woensdag na de markt ontmoetten. Ze dacht aan hem en vroeg zich af of hij zich misschien zou bedenken en toch nog een laatste keer bij haar zou langskomen. Ze durfde het bijna niet te hopen en sloot haar ogen om de tranen tegen te houden.

'Goed, Maggie, de karren staan klaar. Het is tijd.'

Maggie schrok bij het horen van de vinnige stem van tante Kathleen achter haar. Haar hart maakte een sprongetje en haar adem stakte in haar keel. Het was zover. Het ging echt gebeuren.

'Haal jij de anderen even?' vroeg Kathleen, terwijl ze de warme broodjes in katoenen doeken wikkelde en op haar hutkoffer legde, zodat die voor het grijpen zouden liggen tijdens de urenlange reis die voor hen lag, naar de haven van Queentown in County Cork. 'En zeg dat ze moeten opschieten. We moeten onze kaartjes nog ophalen bij meneer Durcan in het dorp en we willen de trein niet missen.'

Maggie wilde haar tante altijd graag een plezier doen en stapte

naar buiten om de anderen ervan op de hoogte te stellen dat het tijd was om te vertrekken. Ze huiverde in de frisse ochtendlucht die gemakkelijk door het bedrukte katoen van haar jurk waaide en ze trok haar groene wollen sjaal dicht om haar schouders, terwijl ze over de kat op de deurmat stapte. Ze benijdde het beestje omdat zij zich er niet bewust van was wat er zich om haar heen afspeelde.

‘En laten we ons niet alleen druk maken om de trein,’ riep haar tante haar na. ‘Ik denk ook niet dat dat grote schip op ons zal wachten.’

Maggie draaide zich om.

Tante Kathleen stond in de deuropening en vulde de ruimte met haar brede gestalte. Ze had haar handen in haar zij gezet, een autoritaire houding die ze vaak aannam, ook als ze gezellig met een vriendin stond te kletsen. Haar lange zwarte rokken streken langs de bovenkant van het stenen stoepje, de bolle zijdes van de pofmouwen van haar modieuze witte blouse raakten de deurkozijnen, en haar dikke kastanjebruine haar was achterovergekamd en keurig opgestoken in Amerikaanse stijl. Maggie dacht even dat ze een glimlachje zag spelen om Kathleens dunne lippen. Haar tante toonde gewoonlijk weinig emotie, behalve wanneer ze tevreden was als een taak goed was uitgevoerd, dus het glimlachje was een beetje verrassend.

Voor Kathleen en twee andere vrouwen uit de groep – Maura Brennan en Ellen Joyce – bracht deze reis niet de onzekerheid en de zorgen met zich mee die Maggie in hun greep hielden. Ze lieten wel hun Ierse thuis achter, maar ze gingen naar hun Amerikaanse thuis: hET aws haar tante ging terug naar de zus en het huis in Chicago waar ze van hield; Maura en Jack Brennan gingen naar familie in Pennsylvania, waar Jack een goede baan in het vooruitzicht had; en Helen ging terug om te gaan trouwen met haar geliefde, met een flinke uitzet. Geen wonder dat deze vrouwen er geen moeite mee hadden om even zorgeloos te lachen onder een bloeiende kersenboom of om een zuinig glimlachje te vertonen in de deuropening van het huis dat ze nooit meer zouden terugzien.

Bijna net zo snel als het glimlachje om de lippen van haar tante

was verschenen, vervaagde het weer, en Maggie zag dat ze het huis weer in liep, met een zwaai van haar rokken, om hun laatste spullen te halen.

Aarzelend liep Maggie naar Peggy en de familie Brennan.

‘Het is tijd,’ fluisterde ze, terwijl haar opviel hoe mooi de kersenbloesem eruitzag in het licht van de vroege ochtend.

Bij het horen van haar woorden stopten de anderen met hun activiteiten en ontstond er meteen een sombere stemming. Het was Jack Brennan die iets terugzei.

‘Goed, Maggie, we komen eraan.’

Ze gaf hem een knikje voordat ze zich bukte om wat bloemblaadjes op te rapen. Ze bewonderde hun fragiele structuur en snoof de geur op. Afwezig liet ze ze in haar jaszak glijden en ging op pad. Ze liep met flinke passen en het grind op de weg door het dorp kraakte onder de stevige zwarte laarzen, die ongewoon zwaar voelden.

Maggie had het idee dat het die ochtend griezelig stil was in Ballysheen, toen ze van het ene naar het andere huis liep, aanklopte en zachtjes tegen de bewoners zei dat het tijd was. Het was alsof het dorp en alle inwoners een keer diep hadden ingeademd en niet durfden uit te ademen.

Toen ze klaar was, wandelde ze terug en keek ze naar een eenzame wolk die langs de lichtblauwe hemel dreef en een schaduw wierp over de schapen die graasden aan de voet van de berg. In de lagergelegen velden waren de mannen al aan het werk. Ze stelde zich voor dat hun handen onder de modder zaten door het werken met de grond en het poten van de aardappelen. Toen Maggie de omgeving in zich opnam, trof de gedachte haar dat het voor de toevallige voorbijganger een heel gewone, onopvallende voorjaarsdag in een plattelandsdorpje zou lijken. Wat hadden ze het dan mis.

Ze vervolgde haar weg en liep het pad op dat haar zou terugvoeren naar haar eigen huis.

En toen zag ze hem.

2

Southampton, Engeland

10 april 1912

Harry Walsh bekeek zichzelf voor de zekerheid nog een keer in de spiegel boven de open haard. Het nieuwe witte colbertje, het bruine giletje, de blauwe serge broek, de zwarte schoenen en de White Star Line-pet stonden hem goed – op de een of andere manier leek hij langer. Hij had een vlotte scheiding in zijn haar gekamd en had zich voor de gelegenheid geschoren. Hij was tevreden met wat hij zag en draaide zich naar zijn moeder.

‘Als ik een beetje moeite doe, zie ik er niet al te slecht uit, hè?’

Helen Walsh was een kleine, tengere vrouw. Ze inspecteerde de kleding van haar zoon, veegde wat stof van zijn broek en plukte een paar verdwaalde haren van de schouders van zijn colbertje. Hij glimlachte naar haar, omdat hij genoot van haar aandacht en omdat de trots van haar gezicht af te lezen was. Ze was trots omdat haar zoon steward zou zijn tijdens de maidentrip van de *Titanic*, van Southampton naar New York.

‘Niet slecht, liefje, helemaal niet slecht... voor een Walsh, tenminste,’ antwoordde ze, terwijl ze een plooi uit zijn giletje trok en zijn pet rechtzette. ‘Nou, denk eraan dat je hard zult werken, Harry

Daniel Walsh,' zei ze berispnd, 'en zorg ervoor dat je de derdeklaspassagiers net zo behandelt als je die rijke Amerikanen zou behandelen. De armen hebben misschien geen hoeden en chique schoenen, maar ze verdienen het ook dat er netjes met hen wordt omgegaan, hoor je me?'

Haar familie had nauwe banden met de gemeenschap van havenarbeiders in Southampton en Helen Walsh had weinig op met al die verwaande Amerikaanse miljonairs en leden van de beau monde die, zo werd gedacht, ervoor hadden gekozen om uit te varen met de *Titanic* om zakendeals te sluiten of om iets te hebben om over te kunnen opscheppen tijdens hun dinertjes. Maar haar achtergrond weerhield haar er niet van een trotse moeder te zijn en ze vond het geweldig dat haar zoon een van de driehonderd stewards aan boord van het schip zou zijn waar zoveel over te doen was geweest, en ze vertelde al haar vrienden en burens er graag over. Ze hield van roddelen, bespioneerde de burens graag en had best willen weten hoe luxueus de hutten van de eerste klas precies waren, maar ze was heel blij dat Harry was toegewezen aan de tussendeckspassagiers om te zorgen voor mensen zoals zichzelf.

Hoewel zijn moeder het duidelijk geweldig vond dat hij met de *Titanic* zou varen, was het eigenlijk helemaal niet Harry's bedoeling geweest om op dat schip te gaan werken. Hij was eerst toegewezen geweest aan een kleinere lijnboot, de *Celtic*, die al een week geleden uit Southampton had moeten vertrekken. Door de staking in de kolnmijnen lag dat schip voor anker, zoals de meeste trans-Atlantische lijnschepen. Nog maar net een week geleden had Harry gehoord dat hij was overgeplaatst en dat hij nu een retourvaart zou maken met het indrukwekkende nieuwe schip van de White Star Line, de *Titanic*.

Harry verschoof zijn pet nog een stukje en boog naar voren om zijn moeder een afscheidskus te geven. Ze had zich zo druk gemaakt dat haar wangen rood waren en glansden van het zweet.

'Ik hou van u, moeder. Zodra we in New York zijn aangemeerd, zal ik u een berichtje sturen. En zeg maar tegen vader dat ik een souvenir voor hem zal meenemen. Als ik het eersteklasdek weet te vinden, wordt het dit keer misschien nog iets aardigs.'

‘Sally!’ riep zijn moeder geëmotioneerd bij de trap. ‘Je broer vertrekt. Kom even afscheid nemen.’

Harry zag zijn zus langzaam de trap aflopen en glimlachte toen hij opmerkte dat haar ogen rood en opgezet waren. Ze hadden al zo vaak op deze manier afscheid genomen, maar nu hun vader ziek was, raakte het hen allebei meer dan gewoonlijk.

‘Ga je me dan toch missen, zus?’ vroeg hij als grapje terwijl ze haar armen om hem heen sloeg.

‘Misschien,’ zei ze, zonder hem aan te kijken. ‘Een beetje.’

Toen draaide hij zich om en gaf hij zijn moeder een laatste knuffel. Ze hielden elkaar allebei iets langer vast dan gewoonlijk.

‘Ik hou van je, zoon,’ zei ze, terwijl ze met haar duim nog wat tandpoeder van zijn wang wreef. ‘We komen straks naar de haven om dat schip eens goed te bekijken en jou uit te zwaaaien.’

‘Nou, dan zwaai ik terug,’ zei hij en hij glimlachte naar hen terwijl hij zijn plunjezak over zijn schouder gooide en het kleine rijtjeshuis uit stapte, het heldere ochtendlicht in.

‘En nogmaals gefeliciteerd, schat,’ riep zijn moeder hem na. ‘Als je weer thuis bent, bak ik een taart voor je.’

Hij draaide zich om, stak een duim in de lucht en wandelde ontspannen fluitend naar de haven.

Helen Walsh sloot de deur zachtjes achter zich en liet haar tranen de vrije loop.

Harry Walsh was drieëntwintig jaar en had zijn vader elke dag naar de haven zien vertrekken, behalve als het Kerst was. Hij had hem nooit horen klagen of mopperen, zelfs niet wanneer in de winter zijn handen bijna bevroren door de bitterkoude wind vanaf de Solent. Harry had er goede herinneringen aan dat hij weleens op een drafje over de pier had moeten rennen om zijn vader de lunch te brengen die hij was vergeten, en dat ze hand in hand door de haven hadden gewandeld en dan telkens grotere en nieuwere stoomschepen hadden zien komen aanvaren. Harry’s familie woonde niet alleen bij de haven omdat ze daar een huis hadden kunnen vinden, de haven was hun leven. Het was niet vreemd dat hij van jongs af